

BOSNA I HERCEGOVINA
Konkurencijsko vijeće

БОСНА И ХЕРЦЕГОВИНА
Конкyрeнцијски савјет

MIŠLJENJE
na Nacrt Zakona o trgovini Republike Srpske

Sarajevo,
juni 2019. godine

Broj: 01-26-7-007-2/19
Sarajevo, 03.06.2019. godine

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine na osnovu člana 25. stav (2) Zakona o konkurenciji („Službeni glasnik BiH“, br. 48/05, 76/07 i 80/09), a po Zahtjevu za davanje mišljenja Ministarstva trgovine i turizma Republike Srpske, Trg Republike Srpske broj 1, 78000 Banja Luka, na 54. (pedesetičetvrtj) sjednici održanoj dana 03.06.2019. godine, donijelo je

MIŠLJENJE

Konkurencijsko vijeće Bosne i Hercegovine (u daljem tekstu: Konkurencijsko vijeće) je dana 15.05.2019. godine pod brojem: 01-26-7-007-1/19, zaprimilo Zahtjev Ministarstva trgovine i turizma Republike Srpske, Trg Republike Srpske broj 1, 78000 Banja Luka, kojim se traži mišljenje o usklađenosti Nacrta Zakona o trgovini Republike Srpske (u daljem tekstu: Nacrt Zakona), sa Zakonom o konkurenciji („Službeni glasnik BiH“, br. 48/05, 76/07 i 80/09, u daljem tekstu: Zakon).

U skladu sa članom 1. Nacrt Zakona, ovim Zakonom se uređuju načela u trgovini, planiranje i razvoj trgovine, uslovi za obavljanje trgovine i oblici trgovine, obaveze trgovca, posebne tržišne institucije, deklarisanje robe i način formiranja cijene robe, trgovačka evidencija, nepoštene trgovačke radnje, podsticanje razvoja trgovine, praćenje trgovine i tržišta, zabrana ograničavanja tržišta, upravni i inspeksijski nadzor i druga pitanja od značaja za obavljanje trgovine

Uz predmetni Zahtjev dostavljeno je i obrazloženje Nacrta Zakona, gdje se u bitnom navodi sljedeće:

- Da je važeći Zakon o trgovini iz 2007. godine stvorio normativno – pravni okvir za unapređenje trgovine kao djelatnosti od značaja za ukupnu privredu Republike Srpske, a kasnijim izmjenama Zakona iz 20013. i 2015. godine otklonjena su određena rješenja predviđena u osnovnom tekstu Zakona, a koja su se pokazala kao problematična sa stanovišta praktične primjene Zakona,
- Da se imajući u vidu potrebu za potpunijim i preciznijim uređenjem predmetne oblasti pristupilo izradi novog Zakona,
- Da je razvoj trgovinskog, a posebno maloprodajnog sektora privrede ima direktan i indirektan efekat na ostale ekonomske sektore i njihove učesnike, a modernizacija i rast maloprodajnog sektora direktno se prelijeva i na razvoj svih ostalih sektora privrede,
- Da novi zakon praktično sublimira sva ranija rješenja u sferi obavljanja djelatnosti trgovine, ali i uvodi sasvim nove odredbe i mjere koje se nisu mogle sprovesti izmjenama i dopunama zakona,
- Da Nacrt Zakona, između ostalog, preciznije objašnjava pojam trgovca i trgovačke djelatnosti, kao i ostale subjekte koji pod određenim uslovima mogu obavljati trgovačku djelatnost, dodatno uređuje postupanje trgovaca u obavljanju trgovačke djelatnosti, uvodi mogućnost da se u budžetu planiraju sredstva za finansiranje promotivnih aktivnosti za stvaranje i razvoj brenda, podsticanje proizvođača – trgovaca ili pružalaca usluga na provođenje aktivnosti na brendiranju proizvoda i usluga namijenjenih tržištu, na potpuniji način uređuje pitanja koja su od značaja za potrošače, detaljno uređuje Internet prodaju, te preciziran inspeksijski nadzor.

Nacrtom Zakona se između ostalog štiti slobodna trgovina na teritoriji Republike Srpske, pa se između ostalog navodi:

- da se trgovina obavlja slobodno pod jednakim uslovima za sve trgovce u skladu sa zakonom, dobrim poslovnim običajima, principima lojalne konkurencije i trgovačkim pravilima, odnosno uzansama, na način kojim se ne nanosi šteta drugim trgovcima, potrošačima ili opštim interesima (član 5. stav (1));
- da su zabranjena ograničenja slobode obavljanja trgovine (član 5. stav (2));
- da trgovci imaju jednak pravni položaj i ravnopravni su na tržištu, te je zabranjen svaki oblik diskriminacije u pogledu uslova za obavljanje trgovine ili narušavanje ravnopravnosti trgovaca na tržištu (član 7. st (1) i (2));
- da su trgovci dužni da u tržišnoj utakmici postupaju pošteno, na način koji nije usmjeren na nanošenje štete drugim trgovcima, odnosno kupcima, kao i javnom interesu, a u skladu sa poslovnim moralom i dobrim poslovnim običajima (član 8.);
- da je učesnicima na tržištu zabranjeno preduzimanje radnji kojima se izaziva nestabilnost i poremećaj u snabdjevenosti tržišta (član 9. stav (2));
- da organi uprave Republike Srpske i organi jedinica lokalne samouprave Republike Srpske ne mogu svojim aktima, postupanjem, pružanjem podrške ili na drugi način ograničavati nastupanje na tržištu, niti se mogu pojedini trgovci li potrošači stavljati u neravnopravan položaj na tržištu (član 10. stav (1));
- da je zabranjeno ograničavanje tržišta opštim i pojedinačnim aktima i radnjama nadležnih organa, trgovaca i drugih pravnih lica kojima se protivno Ustavu Republike Srpske i ovom zakonu ograničava slobodna razmjena robe i slobodno nastupanje na tržištu ili na drugi način narušava konkurencija (član 10. stav (2)), a da se aktima i radnjama iz stava (2) ovog člana smatraju akti i radnje kojima se trgovci dovode u neravnopravan položaj tako što mu se onemogućava širenje prodajne mreže, prodaja robe ili se prisiljava na prodaju koja nije u skladu sa njegovom poslovnom politikom (član 10. stav (3));
- da se izuzetno od člana 10. ovog zakona, ukoliko nastanu ili mogu nastati značajniji poremećaji na tržištu koji se ne mogu otkloniti mjerama ekonomske politike, usljed: elementarne nepogode, nestašice dobara za potrebe privrede i snabdijevanja stanovništva, Vlade Republike Srpske može propisati privremene mjere ograničavanja tržišta, u skladu sa ovim zakonom i posebnim zakonima (član 11. stav (1));
- da trgovci i proizvođači formiraju cijene robe i usluga slobodno prema uslovima prema uslovima tržišta, ako nije drugačije regulisano posebnim propisom (član 92. stav (1)).

Analizirajući odredbe Nacrta Zakona, Konkurencijsko vijeće se posebno osvrnulo na terminologiju koja je korištena u sljedećim odredbama:

- član 100. stav (1) Nacrta Zakona propisuje da se nepoštenim trgovačkim radnjama, u smislu ovog zakona, smatraju radnje: a) nepoštene tržišne utakmice (nelojalne konkurencije), 2) nedozvoljene špekulacije i 3) nepoštene trgovačke prakse,
- član 100 stav (2) nadalje navodi da se nepoštenim trgovačkim radnjama smatraju i akti kojima se podstiču radnje iz stava (1) ovog člana, a stav (3) istog člana da su akti i radnje iz st. (1) i (2) ovog člana su zabranjene,
- Član 101. definiše da je nepoštena tržišna utakmica, odnosno nelojalna konkurencija, radnja trgovca koja je protivna dobrim poslovnim običajima i kojom se nanosi ili se može nanijeti šteta drugom trgovcu, drugom privrednom društvu ili potrošaču,
- Član 103. stav (1) Nacrta Zakona definiše da je nedozvoljena špekulacija korišćenje stanja na tržištu nastalo poremećajima u snabdijevanju ili nezakonito povećanje cijena radi sticanja protipravne imovinske koristi, a stav (2) istog člana navodi šta se smatra nedozvoljenom špekulacijom kako slijedi:
 - 1) Prikrivanje određene robe, ograničavanjem ili obustavljanjem njene prodaje i druge radnje kojima se prouzrokuje poremećaj na tržištu,
 - 2) Uslovljavanje kupovine jedne robe kupovinom druge robe ili na drugi način uslovljavanje i kupovina i prodaja robe,
 - 3) Prodaja robe na način i pod uslovima kojima se kupcima otežava ili onemogućava kupovina robe,

- 4) Zaključivanje fiktivnih ugovora o kupovini i prodaji robe i drugim poslovima trgovine i
 - 5) Neugovaranje roka isporuke ili isporuka robe poslije ugovorenog roka po cijeni višoj od cijene koja je važila na dan isporuke robe utvrđene ugovorom. ;
- Član 104. stav (1) Nacrta Zakona, definiše nepoštenu trgovačku praksu, koja se odnosi na postupanje trgovaca suprotno načelu poštenja, savjesnosti, načelu ravnopravnosti ugovornih strana i dobroj poslovnoj praksi odnosno postupanju na način koji je usmjeren na nanošenje štete drugim trgovcima.

Pojam nelojalna konkurencija često se smatra dijelom prava konkurencije, što je pogrešno, te je veoma važno da se napravi razlika između ovih pojmova, iz razloga što se propisi o nepoštenom tržišnom takmičenju primjenjuju samo na osobe koje imaju status trgovca i dio su privatnopravne zaštite, dok se propisi o slobodnoj tržišnog konkurenciji primjenjuju na sve privredne subjekte i dio su javnopravnog uređenja i zaštite javnopravnog interesa. Taj javni interes se sastoji u zaštiti svakog privrednog subjekta od nezakonitih postupaka i ponašanja drugog privrednog subjekta da pod jednakim uslovima pristupe tržištu, a drugi vid zaštite interesa je zaštita potrošača u najširem smislu, jer im se kroz osiguravanje djelovanja većeg broja privrednih subjekata jača tržišna konkurencija, te se na taj način potrošačima osigurava mogućnost izbora kvalitetnih, jeftinih i inovativnih proizvoda.

Na ovaj način Nacrt Zakona jasno definiše pojmove nelojalne konkurencije, nedozvoljene špekulacije i nepoštene trgovačke prakse, te olakšava i samim učesnicima na tržištu da svoja prava ostvaruju kod nadležnih institucija.

Konkurencijsko vijeće je u skladu sa članom 25. stav (2) Zakona, nadležno da nacрте, prijedloge zakona i druge propise iz oblasti koje imaju utjecaja na tržišnu konkurenciju daje mišljenje o njihovoj usklađenosti sa Zakonom.

Konkurencijsko vijeće je razmotrilo Nacrt Zakona i ocijenilo da ne sadrži odredbe koje mogu sprječavati, ograničavati ili narušavati tržišnu konkurenciju na tržištu Bosne i Hercegovine.

Na osnovu navedenog, Konkurencijsko vijeće smatra da je Nacrt zakona usaglašen sa Zakonom.

Ovo mišljenje je dato isključivo na temelju Nacrta Zakona o trgovini Republike Srpske, koji je dostavljen od strane Ministarstva trgovine i turizma Republike Srpske.

Predsjednica

mr. Arijana Regoda – Dražić